

NOTAT

14.08.2020

Grindbygd naust på Askeland - gnr 468 bnr 3 - Alver kommune

Tysdag 11.08 var Kulturverntenesta i Nordhordland på synfaring til eit naust på gnr 468 bnr 3 på Askeland i Alver kommune. Bakgrunnen for synfaringa var at eigar ville ha ei vurdering av tilstand og kulturminneverdi.

Det grindbygde naustet står på tørrmur; søre langveggen på land og nore langsida i sjøen. Det er fire grindar/stavpar i naustet som er 8,7 m langt og 6,4m breitt. Originale stavar, betar og sneband er tilverka med øks.

Veggane er kledd med liggande kledning på alle veggjar, bortsett frå i søre veggen som er kledd med bølgeblekk. Ein del av kledningsborda har uvanleg grove dimensjonar (opp til 1,5 x 13 tommar). Desse kledningsborda har sagspor som tyder på at dei har blitt tilverka med handsag, eller med sokalla sagstilling. Det er rimeleg å tru at dette er gjenbruksmaterialar som har hatt ein annan funksjon før dei kom på veggen på naustet på Askeland. Elles er det nytta liggande kledning av ymse dimensjon og kvalitet. Taket er tekt med bølgeblekk.

Naustet har stått utan vedlikehald ei tid og ber preg av det. Grunnmuren står relativt fint, men har fått forsterking med betong på toppen mellom bjelkane i bjelkelaget på den sida som vender mot sjøen. Dette vart gjort etter at snøggåttane tok til å gå i sundet. Desse skapte store bølger som slo mot fundamentet og det det var naudsynt å sikre muren med betong. Bjelkelaget er som alt anna trevirke i naustet fuktig, men der vi kom til å undersøke virka materialen likevel god. Det same gjeld golvborda.

I grindverket er der ein del råteskade. Beten mot naustdøra i aust er knekt av og snebandet i hjørnet mot nordaust er heilt borte. Stav nr 2 frå aust, på sjøsida, er sterkt råteskadd og har fått forsterking av ein sekundær stav ved sida av. Stavlægja mot sjøsida er og råteskadd og knekt og har blitt laska på slik at den held saman.

Bølgeblekktaket er rusta utvendig, men ser relativt bra ut innvendig. Det er rusta hol to stader; midt i taket på nordsida og i nordvestre hjørne.

For å berge naustet må tak og vegger tettast og berande konstruksjonar rettast opp og sikrast. Det er mulig å laske på eksisterande stavar betar og stavlegjar slik som ein allereie har gjort. Eller ein kan byte ut råteskadde og knekte delar. Dette siste er ein langt meir arbeids og kostnadskrevjande prosess. I begge tilfelle må kledning og tak av, berande konstruksjonar må rettast opp og reparerast og brukande tak og kledning må på plass att. Bjelkelaget i golv kan truleg brukast som det er, men må undersøkast nærare før golvbord blir lagt på plass att og manglande bord blir supplert. Alle dører må settast i stand; dvs råteskadde delar bytast ut.

Kaier og naustmiljø som her på Askeland var for nokre tiår sidan det viktigaste knutepunktet i bygda. Slik var det langs heile kysten; sjøen var vegen. I dag ligg desse gamle knutepunkta som bakevjer og blir for det meste brukt i fritidssamheng.

I naustmiljøet på Askeland står nausta og kaien framleis. Den gamle smia frå 1923 står og framleis og er i god stand. Med unntak av smia og naustet på gnr 468 bnr 3 er har alle dei andre bygningane fått nye tak og kledningsmaterialar og har bortsett frå form og volum mist mykje av sitt opphavlege uttrykk.

Naustet på gnr 468 bnr 3 er det einaste som står att med den gamle konstruksjonen og kledninga intakt og er med det eit viktig kulturminne og ein representant for den gamle byggeskikken i dette naustmiljøet.

Figur 1 Naustmiljøet på Askeland.

Figur 1 Naustet på gnr 468 bnr 3

Figur 1 Kledning i vestvegg av ymse dimensjonar og kvalitetar

Figur 2 Råteskadde stavar har blitt supplert med sekundør stav.

Figur 1 Muren mot sjøen vart forsterka med betong på toppen etter at det ok til å gå snøggbåtar i sundet.

Figur 1 Roteskadd stavlægje på nordside.